

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή	1
Μέρος Πρώτο	
ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ: Η ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ ΚΑΙ Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΩΝ ΠΡΩΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑΣ	
Κεφάλαιο 1: Τα πρώτα μέτρα	7
Α) Η μέριμνα κατά τα προεπαναστατικά και επαναστατικά χρόνια	9
Β) Μέτρα προστασίας των αρχαιοτήτων και ίδρυση του πρώτου μουσείου επί Καποδίστρια	13
Κεφάλαιο 2: Η προσπάθεια συστηματικής οργάνωσης των μουσείων και της προστασίας των αρχαιοτήτων κατά την οθωνι- κή περίοδο	18
Α) Η νομοθεσία της Αντιβασιλείας: Ο νόμος του 1834 και η εφαρ- μογή του	18
Β) Η Αρχαιολογική Εταιρεία	30
Κεφάλαιο 3: Η ίδρυση των πρώτων οργανωμένων μουσείων	37
Α) Το Μουσείο Ακροπόλεως	37
Β) Το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο	40
Γ) Το Νομισματικό Μουσείο	46
Δ) Τα πρώτα μουσεία στην επαρχία	49
Κεφάλαιο 4: Η επέκταση της μέριμνας στα βυζαντινά και μεταβυζαν- τινά μνημεία	59
Α) Η νομική προστασία των βυζαντινών και μεταβυζαντινών μνη- μείων	61
Β) Η ίδρυση του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου	68

VIII

Γ) Η ίδρυση των πρώτων ιστορικών και λαογραφικών μουσείων	76
Συμπερασματικές παρατηρήσεις Πρώτου Μέρους	81

Μέρος Δεύτερο

ΒΑΣΙΚΕΣ ΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΑ ΜΟΥΣΕΙΑ

Κεφάλαιο 1: Εννοιολογικός προσδιορισμός και συστήματα πιστοποίησης των μουσείων	87
A) Διεθνή και συγκριτικά δεδομένα	87
1) Η έννοια του μουσείου σε διεθνές επίπεδο. Ο ορισμός του ICOM	87
2) Συγκριτικά στοιχεία: Ορισμοί και συστήματα ρύθμισης και πιστοποίησης των μουσείων	93
α) Ισραήλ	94
β) Γαλλία	95
γ) Δανία	100
δ) Ισπανία	102
ε) ΗΠΑ	104
στ) Ηνωμένο Βασίλειο	107
ζ) Γενικές παρατηρήσεις	111
B) Ελληνικό δίκαιο	112
1) Η εξέλιξη της έννοιας του μουσείου στην ελληνική νομοθεσία ..	113
2) Η θέσπιση συστήματος ρύθμισης και πιστοποίησης των μουσείων	120
Κεφάλαιο 2: Πρόσβαση και χρήση	129
A) Το δικαίωμα πρόσβασης στα μουσεία: Θεμελίωση στο Σύνταγμα και στο διεθνές δίκαιο	130
1) Συνταγματικές ρυθμίσεις	130
α) Το δικαίωμα στην προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος	130
β) Η ελευθερία της τέχνης, της επιστήμης και της έρευνας	139
γ) Η ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας, η ελευθερία της έκφρασης, το δικαίωμα στην πληροφόρηση	148
2) Διεθνές δίκαιο	155
α) Το δικαίωμα στον πολιτισμό	156

β) Ειδικές προβλέψεις για την πρόσβαση στην πολιτιστική κληρονομιά	168
γ) Ειδικές προβλέψεις για την πρόσβαση στα μουσεία	172
i) Σύσταση της UNESCO σχετικά με τα πιο αποτελεσματικά μέσα για να καταστούν τα μουσεία προσιτά σε όλους	172
ii) Κώδικας Δεοντολογίας του ICOM	174
iii) Όρια των προσπαθειών εκδημοκρατισμού της πρόσβασης στα μουσεία	176
B) Νομοθετικές και κανονιστικές ρυθμίσεις για την πρόσβαση στα κρατικά αρχαιολογικά μουσεία και τη χρήση των αντικειμένων και χώρων τους	181
1) Πρόσβαση του κοινού	185
α) Ημέρες και ώρες επίσκεψης	185
β) Εισιτήριο εισόδου	189
γ) Διακρίσεις λόγω ιθαγένειας στην πρόσβαση στα μουσεία και κοινοτικό δίκαιο	198
2) Πρόσβαση των μελετητών	201
α) Άδεια μελέτης στα μουσεία	201
β) Προσκόμματα στην έρευνα: Δέσμευση του αδημοσίετου αρχαιολογικού υλικού	206
i) Προϊσχύουσα αρχαιολογική νομοθεσία – Διεθνή κείμενα..	207
ii) Διοικητική πρακτική: Προβλήματα συνταγματικότητας ..	212
iii) Ρυθμίσεις του νέου αρχαιολογικού νόμου	220
3) Άλλες χρήσεις των μουσειακών αντικειμένων και χώρων	229
α) Αντιγραφή και αναπαραγωγή των αρχαιοτήτων των μουσειακών συλλογών. Το ζήτημα της αναγνώρισης εξουσιών πνευματικής ιδιοκτησίας του κράτους στα αρχαία	230
β) Εκδηλώσεις στα μουσεία και γενικότερα ζητήματα χρήσης των αρχαίων μνημείων	247

Μέρος Τρίτο
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΗ
ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ

Κεφάλαιο 1: Διοίκηση και διαχείριση σε κεντρικό επίπεδο	259
---	-----

X

A) Κεντρικά όργανα διοίκησης	259
1) Αρμόδιο υπουργείο	259
2) Υπηρεσιακές μονάδες	262
3) Συλλογικά όργανα	271
α) Κεντρικό Αρχαιολογικό Συμβούλιο	271
β) Γνωμοδοτικό Συμβούλιο Μουσειακής Πολιτικής – ήδη Συμβούλιο Μουσείων	279
B) Οργανισμοί διαχείρισης, εκμετάλλευσης και προβολής	284
1) Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων (ΤΑΠΑ)..	284
2) Ανώνυμη Εταιρεία Προβολής της Ελληνικής Πολιτιστικής Κληρονομιάς (ήδη Οργανισμός Προβολής Ελληνικού Πολι- τισμού ΑΕ)	296
α) Νομοθετική ρύθμιση	296
β) Συνταγματικότητα της ίδρυσης της Εταιρείας	302
γ) Θέματα σκοπιμότητας της ίδρυσης της Εταιρείας	309
 Κεφάλαιο 2: Οργάνωση και λειτουργία των αρχαιολογικών μου- σειών	317
A) Ο κανόνας: Τα αρχαιολογικά μουσεία ενταγμένα στις τοπικές Εφορείες Αρχαιοτήτων	317
1) Μερικά στοιχεία για το μουσειακό τοπίο	317
2) Η περιφερειακή οργάνωση του Υπουργείου Πολιτισμού σε Εφορείες Αρχαιοτήτων	331
3) Συνέπειες της ενσωμάτωσης των αρχαιολογικών μουσείων στις τοπικές Εφορείες	340
4) Νομοθετικές προβλέψεις για την εφαρμογή εναλλακτικού ορ- γανωτικού σχήματος	350
α) Ο νόμος 5081/1931 περί μουσείων πόλεων (που δεν έχει εφαρμοστεί)	350
β) Η νομοθετική εξουσιοδότηση για το διαχωρισμό των μου- σειών από τις τοπικές Εφορείες (άρ. 7 παρ. 28 του Ν. 2557/1997)	353
B) Αρχαιολογικά μουσεία που αποτελούν ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες του Υπουργείου Πολιτισμού	356
1) Γενικά	356

2) Μουσεία των Αθηνών που αποτελούν ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες κατά το ΠΔ 941/1977	361
α) Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο	361
β) Νομισματικό Μουσείο	372
γ) Επιγραφικό Μουσείο	378
δ) Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο	380
3) Μουσεία εκτός Αθηνών που συγκροτούνται ως ειδικές περιφερειακές υπηρεσίες βάσει του Ν. 2557/1997	387
α) Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού	387
β) Μουσείο Ασιατικής Τέχνης	395
γ) Αρχαιολογικά Μουσεία Ηρακλείου (Μουσείο Μινωικού Πολιτισμού) και Θεσσαλονίκης	398
Γ) Μη κρατικά μουσεία με αρχαιολογικές συλλογές	401
1) Εκκλησιαστικά μουσεία	401
2) Μουσεία που αποτελούν νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου	405
α) Μουσείο Μπενάκη	407
β) Ίδρυμα Ν.Π. Γουλανδρή-Μουσείο Κυκλαδικής Τέχνης	417
γ) Η πρόταση απαγόρευσης της ίδρυσης ιδιωτικών και γενικότερα μη κρατικών αρχαιολογικών μουσείων: Ζητήματα δεοντολογίας, νομοθετικής πολιτικής και συνταγματικότητας	428
Δ) Η τάση «ανεξαρτητοποίησης» των κρατικών μουσείων υπό το φως της ευρωπαϊκής εμπειρίας	440
1) Ηνωμένο Βασίλειο	442
2) Κάτω Χώρες	445
3) Ισπανία	447
4) Γαλλία	449
5) Ιταλία	454
6) Αυστρία	459
7) Δανία	461
8) Καταληκτικά σχόλια για την ελληνική περίπτωση	462
Επίλογος	475
Παράρτημα: Στατιστικοί πίνακες	485
Βιβλιογραφία	493

